

Transposicions recreatives en sonets acròstics

La poesia és per definició intraduïble i, com deia Roman Jakobson, tan sols n'és possible la transposició creadora a d'altres llengües. Es poden fer assaigs, doncs, que vagin fins i tot més enllà de transposar amb afany creador, sense trair –posem-hi, excessivament– el tema ni el llenguatge poètic de la composició original. Aquest és el cas dels poemes en versió catalana que s'ofereixen a continuació i que he qualificat com a transposicions recreatives, pel que puguin tenir tant de nova creació com d'entreteniment.

Es tracta de quatre composicions emblemàtiques del patrimoni poètic universal, de sengles poetes reconegudament consagrats de les literatures llatina (Catul), espanyola (Quevedo), francesa (Ronsard) i anglesa (Wordsworth). S'hi presenta en format de sonet el primer poema i es respecta el sonet originari mateix en els restants. Cada composició incorpora, a més, a tall de *divertimento*, un acròstic que defineix el tema o que recull precisament el títol, com en el darrer cas. Per bé que avui pugui resultar desfadat aquest recurs poètic, aquí me'n serveixo com un enfocament alternatiu de veure i sentir el poema des d'angles de visió diferents. Ja ens ho advertia Horaci a l'*Ars Poetica*: «La poesia és com la pintura: una peça et captiva si t'hi acostes, una altra si te la mires de lluny».

Que els clàssics em dispensin la gosadia i les vel·leitats acrosticoversificadores, però *alea jacta est*.

Joan Julià-Muné

Francisco de QUEVEDO (1580-1645)

G. Valerius CATVLLVS (c. 84 – c. 54 aC)

Passer, deliciae meae puellae,
quicum ludere, quem in sinu tenere,
cui primum digitum dare adpetenti
et acris solet incitare morsus,
cum desidero meo nitenti
carum nescio quid libet iocari
et solaciolum sui doloris,
credo, ut tum grauis acquiescat ardor.
Tecum ludere sicut ipsa possem
et tristis animi leuare curas.

Érase un hombre a una nariz pegado,
érase una nariz superlativa,
érase una nariz sayón y escriba,
érase un peje espada mal barbado

Era un reloj de sol mal encarado,
érase una alquitarra medio viva,
érase un elefante boca arriba,
era Ovidio Nasón más narizado.

Érase un espolón de una galera,
érase una pirámide de Egipto,
las doce tribus de narices era.

Érase un naricísimo infinito,
frisón archinariz caratulera,
sabañón garrafal, morado y frito.

Al moixó de Lèsbia

Passerell, delícia de nena,
amb tu ella tan juganera;
recollit tendre en sa pitrera,
dolça, ben càlida i morena.

Acosta el dit gràcil de mena;
li plau esplaiar-se a la pollera,
desficiada per passió vera,
emmusteïda amb sa gran pena.

La meva estimada m'encén;
em fondria en el seu neguit,
si ella em veïés com tu, ocell!

Bàlsam m'haurà de portar el vent
i quedant-me ben arraulit
a ella li faré d'estornell.

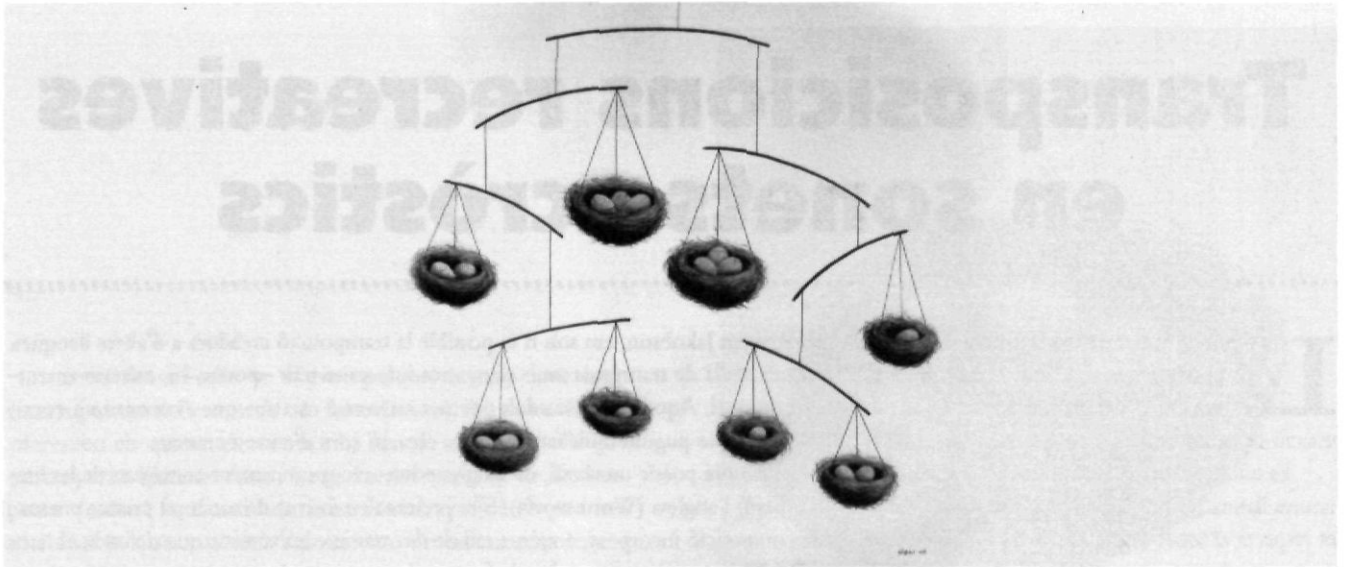
El reialme del nas

Quin homenet té aquell nas al clatell!
Era una gran nàpia colossal,
velam ventrut quan bufava mestral,
era més que el casc de l'immens vaixell.

Deu Cyranos no podien amb ell,
obertures on niava el pardal.
Avançava a l'ombra piramidal
la nàpia que es movia de gairell.

Narius olímpics que ensumen el llac,
a l'esternut seguia l'huracà,
sense esmicolar-lo eixia del sac.

Si la paret arribava a tocar
uns gratacels feien el catacrac,
tot era terratrèmol i volcà.

Pierre de RONSARD (1524-1585)

Sonnet à Hélène

Quand vous serez bien vieille, au soir, à la chandelle,
Assise auprès du feu, dévidant et filant,
Direz, chantant mes vers, en vous émerveillant:
«Ronsard me célébrait, du temps que j'étais belle!»

Lors, vous n'aurez servante oyant telle nouvelle,
Déjà sous le labeur à demi sommeillant,
Qui, au bruit de Ronsard, ne s'aïlle réveillant,
Bénissant votre nom de louange immortelle.

Je serai sous la terre, et, fantôme sans os,
Par les ombres myrteux je prendrai mon repos,
Vous serez au foyer une vieille accroupie,

Regrettant mon amour et votre fier dédain,
Vivez, si m'en croyez n'attendez à demain,
Cueillez dès aujourd'hui les roses de la vie.

William WORDSWORTH (1770-1850)

Scorn Not the Sonnet

Scorn not the sonnet; critic, you have frowned,
Mindless of its just honors; with this key
Shakespeare unlocked his heart; the melody
Of this small lute gave ease to Petrarch's wound;

A thousand times this pipe did Tasso sound;
With it Camöens soothed an exile's grief;
The sonnet glittered a gay myrtle leaf
Amid the cypress with which Dante crowned

His visionary brow; a glow-worm lamp,
It cheered mild Spenser, called from Faeryland
To struggle through dark ways; and, when a damp

Fell round the path of Milton, in his hand
The thing became a trumpet; whence he blew
Soul-animating strains—alas, too few!

A la bellesa d'antany

«Ronsard m'enaltia la irradiant bellesa»,
observareu cantant mon vers meravellada.
Nocturn filar amb rodet, vora el foc aclofada,
sereu al vespre, foscant, lluny de la juvenesa.

Ara cap serventa sentirà aital tendresa,
rere sa labor, ja del tot endormiscada,
dreçada al dring de Ronsard, bé prou desvetllada,
alabant vostre nom d'immortal fortalesa.

Heures em cobriran, fantasma invertebrat,
en l'ombra de la murta ben arredossat.
La llar us acollirà, ma vella arraulida,
enyorant mon amor amb orgull rebutjat.
No deixeu esmunyir cap paradís daurat,
aplegueu des d'ara les roses de la vida.

No befis el sonet

No befis el sonet amb cella corrugada,
oblidant els seus mèrits. Justament fou la clau
brillant que obrí el cor de Shakespeare: tan benaurada.
Empenyia Petrarca, com el vent mou la nau.

Fins Tasso mateix en feu son nirvànic palau,
i amb ell Camoens suportà vida desterrada.
Sonet que il·lustrava la natura amb la pau
en què Dante encunyà sa visió fabulada.

L'obra de Guerau inspirà des del Montseny;
sense ell fóra el guerrer que privat d'armadura
orquestra la batalla abandonat pel seny.

Nomenat rei lletrat de la nostra escriptura,
en Carner l'enalteix i el salva del desdeny,
traumatitzant la crítica que mai madura.